

Abstract titel	Interventieonderzoek als onderdeel van docentenprofessionalisering: het stimuleren van een onderzoekende houding bij honoursdocenten
Auteur	drs Wijkamp, Inge, Hanzehogeschool Groningen, Groningen, Nederland (Presenting author)
Co-auteur(s)	Heijne-Penninga, M , Hanzehogeschool Groningen, Groningen, Nederland Brouwer, M , Hanzehogeschool Groningen, Groningen, Nederland Wolfensberger, M.V.C. , Hanzehogeschool Groningen, Groningen, Nederland
Thema	2: Praktijkonderzoek door (toekomstige) leraren
Kernwoorden	Honoursonderwijs Excellentie Docentprofessionalisering
Presentatie voorkeur	Good practice
Audiovisuele benodigdheden	Flipover
Abstract tekst	

Onderwijs aan studenten die meer willen en meer kunnen dan het reguliere programma hen biedt, zogenaamde honoursstudenten, vraagt om een specifieke aanpak die aansluit bij de behoeften en wensen van deze studenten (Wolfensberger, 2012). Sinds 2013 biedt de Hanzehogeschool Groningen de leergang *A Teacher's Road to Excellence* (ATRE) aan om docenten die betrokken zijn bij de begeleiding van deze honoursstudenten te ondersteunen in hun professionele ontwikkeling. Aan de basis van ATRE ligt het gegeven dat docenten zich het beste ontwikkelen als zij actief kennis construeren, samen met collega's leren én als de inhoud ervan aansluit bij de dagelijkse werkpraktijk (Van Veen et al, 2012). Een uitgangspunt dat binnen ATRE is vertaald naar de keuze om iedere deelnemer een zogenaamd interventieonderzoek (Wademan, 2005) in de eigen (honours)-onderwijspraktijk uit te laten voeren. De docent ontwerpt een theoretisch onderbouwde interventieonderzoek, expliciet bedoeld om het leerproces van honoursstudenten te versterken of te verbeteren, en voert deze uit. Aan de hand van het onderzoek van één van de deelnemers naar de verwachtingen van honoursstudenten over de mate van vrijheid die zij hebben in een honoursprogramma, wordt een beeld geschetst van hoe dit honoursgerelateerde interventieonderzoek er uit kan zien en welke resultaten dit oplevert.

Deze presentatie brengt in kaart hoe binnen een professionaliseringstraject voor honoursdocenten het uitvoeren van praktijkonderzoek op een zinvolle manier is geïntegreerd - vormgegeven in honours-gerelateerd interventieonderzoek uitgevoerd door docenten zelf- en tot concrete resultaten leidt die ten goede komen aan kwaliteit van hun dagelijkse onderwijspraktijk.

Aanvullend voor good practices

Onderwijs aan studenten die meer willen en meer kunnen dan het reguliere programma hen biedt, vraagt om docenten die pedagogisch en didactisch zijn toegerust om deze doelgroep te begeleiden (Wolfensberger, 2012). Deze studenten verschillen op een aantal gebieden van reguliere studenten. Ze leren sneller en kunnen meer autonomie en complexiteit aan (Scager, 2014). Ze zijn meer intrinsiek gemotiveerd en gedreven om te excelleren, hebben meer zelfvertrouwen, en scoren zichzelf hoger op competenties als kritisch denken en zelfregulatie (Kazemier et al., 2014; Scager et al., 2012). Om docenten te scholen in hun rol als honoursdocent, is binnen de Hanzehogeschool Groningen een leergang voor honoursdocenten ontwikkeld: *A Teacher's Road to Excellence* (ATRE). Vanuit het uitgangspunt *teach as you preach* en om deelnemers actief te betrekken bij het honourswaardig maken van hun onderwijspraktijk, maakt interventieonderzoek een belangrijke onderdeel uit van deze leergang. De docent ontwerpt een theoretisch onderbouwde activiteit, expliciet bedoeld om het leerproces van honoursstudenten in zijn programma te versterken. De gepresenteerde *good practice* schetst een beeld van zo'n interventieonderzoek.

De invulling van ATRE is gebaseerd op drie pijlers die essentieel zijn voor honoursdidactiek: het bevorderen van academische competenties, het bieden van vrijheid en autonomie en het stimuleren van een bevolgen gemeenschap (Wolfensberger, 2012). ATRE beslaat één studiejaar en bestaat uit zes trainingsdagen waarin verschillende aspecten uit genoemde pijlers worden bediscussieerd en geoefend. Deze trainingsdagen worden afgewisseld met vijf kleinschaliger zogenaamde Community's of Practices, waar de deelnemers hun persoonlijke leervragen in kunnen brengen. Leeruitkomsten van ATRE zijn onder andere het verbeteren en versterken van het eigen doceergedrag en het vergroten van de kennis over doceerstrategieën relevant voor honoursonderwijs. In deze *good practice* beperken we ons tot een honoursgerelateerde onderwijsinterventie die betrekking heeft op het vergroten van kennis over en bewustzijn van doceerstrategieën betreffende het bieden van vrijheid aan honoursstudenten. Doel van het integreren van interventieonderzoek in dit professionaliseringstraject is het

optimaliseren van de eigen (honours)onderwijspraktijk door de deelnemer. Vanuit het oogpunt *teach as you preach* draagt deze werkwijze bij aan de onderzoekende houding en onderzoekskwaliteiten van de docent.

Een belangrijk gegeven voor de vormgeving van professionaliseringsaanbod, is dat docenten zich het best ontwikkelen als zij actief kennis construeren, samen met collega's leren én als de inhoud aansluit bij en ingebed is in de dagelijkse werkpraktijk (Van Veen et al, 2012). Het zelf uitvoeren van onderzoek door docenten blijkt een van de meest vruchtbare vormen van docentprofessionalisering en sluit aan bij deze uitgangspunten (OECD, 2009). Daarnaast functioneert onderzoek uitgevoerd door docenten zelf als een brug tussen theorie en praktijk (Zwart et al., 2012), draagt het bij aan de roep om meer evidence based onderwijs (Onderwijsraad, 2006) en bevordert het het delen van onderwijskundige kennis (Bosker, 2008). Het uitvoeren van onderzoek in de eigen onderwijspraktijk door de docent is een effectieve vorm van docentprofessionalisering (Bolhuis, 2009), niet alleen omdat het actief construeren van kennis bevordert, maar ook om de rolmodel-functie van de docent naar de student toe te benadrukken (Harden en Crosby, 2000) en bij te dragen aan het vergroten van onderwijskundige kennis.

De resultaten van de *good practice* geven inzicht in de verwachtingen van studenten als het gaat om de mate van vrijheid versus structuur die hun binnen het honoursonderwijs wordt geboden. De resultaten hebben ertoe geleid dat er aanpassingen zijn gedaan in zowel organisatie als invulling van de honoursbegeleiding. Dit resultaat staat model voor een algemener beeld dat zich na drie jaar ATRE begint te vormen en waarbij de interventieonderzoeken in toenemende mate leiden tot aanpassingen in de eigen onderwijspraktijk, maar inmiddels ook vaak navolging vinden in de onderwijspraktijk van andere deelnemers.

Referenties

- Bolhuis, S. (2009). Onderzoek in de school? In: Bolhuis, S., Leenheer, P., Van Luin, G. (red) Dat zoeken we zelf wel uit. Over onderzoek in de school door docenten, teamleiders en (midden)management. Mesofocus 73, 17-27. Deventer: Kluwer.
- Bosker, R.J. (2008). Naar meer evidence based onderwijs! Pedagogische studiën, 85, 49-51.
- Harden, R. M., Crosby, J. (2000). AMEE Guide No 20: The good teacher is more than a lecturer - the twelve roles of the teacher. Medical Teacher, 22, 4, 334-347.
- Kazemier, E., Offringa, J., Eggens, L., Wolfensberger, M. V. C. (2014). Motivatie, leerstrategieën en voorkeur voor doceerbenadering van honoursstudenten in het hbo. Tijdschrift voor Hoger Onderwijs, 31, 4, 106-123.
- OECD (2009). Creating effective teaching and learning environments. First results from TALIS. OECD, Paris.
- Onderwijsraad. (2006). Naar meer evidence-based onderwijs. Den Haag: Onderwijsraad.
- Scager, K., Akkerman, S.F., Pilot, A. & Wubbels, T. (2014). Challenging high-ability students. Studies in Higher Education, 39/4, 659-679
- Scager, K., Akkerman, S. F., Keesen, F., Tim Mainhard, M., Pilot, A., & Wubbels, T. (2012), "Do honors students have more potential for excellence in their professional lives?", Higher Education, Vol. 64 (1), 19-39.
- Van Veen, K., Zwart, R., & Meirink, J. (2012). What makes teacher professional development effective? A literature review. In: M. Kooy & K. van Veen (eds). Teacher learning that matters: international perspectives. New York: Routledge.
- Wademan, M.R. (2005). Utilizing development research to guide people-capability maturity model adoption considerations. Doctoral dissertation. Syracuse: Syracuse University. Dissertation Abstracts International, 67-01A, 434.
- Wolfensberger, M.V.C. (2012). Teaching for Excellence: Honors Pedagogies revealed. Münster: Waxmann
- Zwart, R., Van Veen, K., Meirink, J. (eds) (2012). Onderzoek in de school ter discussie: doelen, criteria en dilemma's. Universiteit Leiden.